

**Служба державної
охорони природно-
заповідного фонду
України**

Служба державної охорони природно-заповідного фонду України забезпечує охорону та збереження природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення, а також регіональних ландшафтних парків.

Основними завданнями служби держохорони є:

- ❖ забезпечення додержання режиму охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду України;
- ❖ попередження та припинення порушень природоохоронного законодавства.

*Управління службою держохорони здійснює
Міністерство захисту довкілля та природних
ресурсів України*

Служба держохорони відповідно до покладених на неї завдань:

- ✓ здійснює охорону природних комплексів природних заповідників, біосферних заповідників, національних природних парків, ботанічних садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, парків-пам'яток садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення, а також регіональних ландшафтних парків;
- ✓ здійснює охорону диких тварин і місць їх перебування у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ✓ забезпечує порядок використання природних ресурсів;
- ✓ забезпечує додержання вимог щодо відвідування територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ✓ попереджує пошкодження лісових насаджень унаслідок незаконних рубок;
- ✓ здійснює заходи щодо запобігання виникненню, поширенню пожеж, інших надзвичайних ситуацій та їх ліквідації;
- ✓ інформує відповідні державні органи про надзвичайні ситуації;

Служба держохорони відповідно до покладених на неї завдань:

- ✓ забезпечує реалізацію заходів з профілактики та захисту природних комплексів від шкідників і хвороб у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ✓ підтримує у належному стані межові та охоронні знаки, інформаційні аншлаги, квартальні та ділянкові стовпи, а також протипожежні споруди;
- ✓ забезпечує додержання режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду, у тому числі додержання вимог проектів організації територій та об'єктів чи проектів утримання та реконструкції об'єктів природно-заповідного фонду, на всій його території;
- ✓ забезпечує проведення роз'яснювальної роботи щодо необхідності збереження особливо цінних природних комплексів та об'єктів.

Працівники служби держохорони мають право:

- ✓ вимагати від громадян і службових осіб пояснення у зв'язку з порушенням ними режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон;
- ✓ перевіряти у громадян і службових осіб посвідчення на право перебування, використання природних ресурсів та провадження іншої діяльності в межах відповідних територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ✓ доставляти порушників природоохоронного законодавства у територіальні органи внутрішніх справ чи до виконавчого комітету селищної, сільської ради з метою з'ясування особи;
- ✓ складати протоколи про порушення адміністративного законодавства в галузі охорони довкілля і використання природних ресурсів, надсилати їх відповідним органам для притягнення винних до відповідальності;
- ✓ вилучати у порушників предмети і знаряддя незаконного використання природних ресурсів, транспортні засоби, незаконно добуту продукцію, відповідні документи;
- ✓ проводити особистий огляд осіб, речей, транспортних засобів та перевірку знарядь і продукції, одержаної в результаті природокористування;

Працівники служби держохорони мають право:

- ✓ безперешкодно обстежувати стан природних комплексів та об'єктів, що розташовуються в межах територій природно-заповідного фонду;
- ✓ одержувати в установленому законодавством порядку безоплатно від відповідних державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій інформацію, документи і матеріали, що стосуються питань збереження та використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ✓ безперешкодно відвідувати і перевіряти підприємства, установи, організації, судна та інші транспортні засоби у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, їх охоронних зон стосовно додержання вимог природоохоронного законодавства;
- ✓ давати обов'язкові для виконання приписи з метою усунення порушень, виявлених у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду;

Працівники служби держохорони мають право:

- ✓ подавати клопотання про припинення, зупинення чи обмеження будь-якої діяльності, що провадиться з порушенням вимог природоохоронного законодавства або забороняється згідно з режимом охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ✓ носити під час виконання службових обов'язків форму встановленого зразка, табельну зброю та спеціальні засоби (гумові кийки, наручники і балончики з препаратами слезоточивої та подразливої дії) відповідно до законодавства;
- ✓ направляти в установленому порядку матеріали про порушення природоохоронного законодавства до відповідних органів для вирішення питання щодо притягнення винних до кримінальної відповідальності.

Знаки розрізнення, зразки, порядок та норми носіння форменого одягу працівниками служби держохорони затверджуються Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

Перелік посадових осіб служби держохорони, яким надається право носіння табельної зброї та спеціальних засобів, їх види та норми забезпечення визначаються Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України за погодженням з МВС.

У своїй діяльності служба держохорони взаємодіє з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, іншими природоохоронними органами, громадськими організаціями.

Фінансування матеріально-технічного забезпечення служб держохорони здійснюється в межах кошторису, передбаченого на їх утримання, із залученням інших джерел, не заборонених законодавством.

ПЕРЕЛІК

підрозділів і посад працівників, які входять до складу служби державної охорони природно-заповідного фонду України

Служба державної охорони природного заповідника, біосферного заповідника, національного природного парку, регіонального ландшафтного парку:

- ✓ директор;
- ✓ головний природознавець;
- ✓ відділ (сектор) державної охорони природно-заповідного фонду;
- ✓ начальник філіалу;
- ✓ начальник природоохоронного науково-дослідного відділення та його заступник, начальник станції пожежної (природоохоронної), майстер станції пожежної (природоохоронної);
- ✓ інженер з охорони природних екосистем, інженер з охорони тваринного світу;
- ✓ майстер з охорони природи, інспектор з охорони природно-заповідного фонду, пожежний (респіраторник), спостерігач-пожежний.

ПЕРЕЛІК

підрозділів і посад працівників, які входять до складу служби державної охорони природно-заповідного фонду України

Служба державної охорони ботанічного саду, дендрологічного парку, зоологічного парку, парку-пам'ятки садово-паркового мистецтва загальнодержавного значення:

- ✓ директор;
- ✓ відділ державної охорони природно-заповідного фонду;
- ✓ начальник відділу державної охорони природно-заповідного фонду та його заступник, інженер з охорони природних екосистем, інженер з охорони тваринного світу, інспектор з охорони природно-заповідного фонду.

Соціально-правовий захист посадових осіб служби державної охорони природно-заповідного фонду України

- ✓ Держава гарантує захист честі, гідності, здоров'я, життя, майна посадових осіб служби державної охорони природно-заповідного фонду України і членів їхніх сімей від злочинних посягань та інших протиправних дій.
- ✓ Посадові особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню в порядку, встановленому законодавством.
- ✓ Перелік категорій посадових осіб служби державної охорони природно-заповідного фонду України, які підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню, а також порядок та умови цього страхування визначаються Кабінетом Міністрів України.
- ✓ Посадові особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України забезпечуються службовими жилими приміщеннями відповідно до законодавства.
- ✓ Шкода, заподіяна знищенням чи пошкодженням майна посадової особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України або членів її сім'ї у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, компенсується в повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.
- ✓ У разі загибелі посадової особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків сім'ї загиблого або його утриманцям виплачується одноразова допомога в розмірі десятирічної заробітної плати загиблого за останньою посадою, яку він займав, за рахунок коштів Державного бюджету України та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.

Соціально-правовий захист посадових осіб служби державної охорони природно-заповідного фонду України

- ✓ У разі спричинення посадовій особі служби державної охорони природно-заповідного фонду України тілесних ушкоджень у зв'язку з виконанням нею службових обов'язків, що не перешкоджають надалі займатися професійною діяльністю, їй виплачується одноразова допомога в розмірі однорічної заробітної плати за рахунок коштів Державного бюджету України та Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб.
- ✓ Річна заробітна плата посадової особи служби державної охорони природно-заповідного фонду України, що береться для нарахування розміру одноразової допомоги, включає всі види грошових виплат, які одержала посадова особа за час роботи за останньою посадою за рік, що передував рокові загибелі такої особи або отримання нею тілесних ушкоджень.
- ✓ За рахунок коштів Державного бюджету України виплачується різниця між сумою, передбаченою частинами шостою - восьмою цієї статті, та сумою, встановленою відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".
- ✓ Порядок відшкодування шкоди, заподіяної майну, а також порядок виплати допомоги в разі загибелі або отримання тілесних ушкоджень посадовій особі служби державної охорони природно-заповідного фонду України чи членам її сім'ї визначаються Кабінетом Міністрів України.

Державний контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду (стаття 62 ЗУ ПЗФ)

Державний контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища, його органами на місцях, посадовими особами служби державної охорони природно-заповідного фонду України та іншими спеціально уповноваженими державними органами.

Порядок здійснення державного контролю за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду визначається Кабінетом Міністрів України.

Громадський контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду (стаття 62 ЗУ ПЗФ)

Громадський контроль за додержанням режиму територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється громадськими інспекторами охорони навколишнього природного середовища, які проводять свою діяльність відповідно до Положення про громадський контроль у галузі охорони навколишнього природного середовища.

Відповідно до статті 65 Закону України “Про природно-заповідний фонд України” Кабінет Міністрів України

Стаття 65. Особливості застосування цивільної відповідальності

Розміри шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про природно-заповідний фонд, визначаються на основі кадастрової еколого-економічної оцінки включених до його складу територій та об’єктів, що проводиться відповідно до цього Закону, та спеціальних такс, які затверджуються Кабінетом Міністрів України.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/541-2013-%D0%BF#Text>

Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд

1. Затвердити такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду внаслідок:
 - ✓ незаконної рубки або пошкодження дерев та рослин, що мають здерев'яніле стебло, до ступеня припинення росту (додаток 1);
 - ✓ пошкодження дерев та рослин, що мають здерев'яніле стебло, до ступеня неприпинення росту (додаток 2);
 - ✓ знищення або пошкодження лісових культур, природного підросту та самосіву, сіянців і саджанців (додаток 3);
 - ✓ знищення або пошкодження газонів та квітників (додаток 4);
 - ✓ самовільної заготівлі сіна або випасання худоби (додаток 5);
 - ✓ незаконного збору або знищення дикорослих трав'янистих рослин, лісової підстилки, лікарських рослин, дикорослих плодів, горіхів, грибів, ягід, другорядних лісових матеріалів (додаток 6);

Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд

1. Затвердити такси для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду внаслідок:
 - ✓ незаконного добування чи знищення об'єктів тваринного світу, пошкодження або знищення їх жител та споруд, місць перебування і розмноження (додаток 7);
 - ✓ пошкодження карстово-спелеологічних, геологічних та гідрологічних об'єктів (додаток 8);
 - ✓ проїзду транспорту, прольоту та посадки літальних апаратів (додаток 9);
 - ✓ самовільного використання земель, зняття ґрунтового покриття, забруднення та засмічення їх територій (додаток 10);
 - ✓ знищення або пошкодження інформаційно-охоронних та інших знаків (додаток 11);
 - ✓ знищення або пошкодження осушувальних каналів, дренажних і протиерозійних систем, доріг та інших об'єктів (додаток 12).

ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ТЕРИТОРІЇ БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА «АСКАНІЯ-НОВА»

Державний контроль за додержанням природно-охоронного режиму Біосферного заповідника «Асканія-Нова» здійснюється органами Міністерства охорони навколишнього природного середовища України та іншими спеціально уповноваженими державними установами. Охорона Біосферного заповідника покладається на службу державної охорони, яка створюється у складі адміністрації заповідника та особового складу відділу служби охорони.

Основними завданнями служби держохорони є:

- забезпечення додержання режиму охорони території та об'єктів природно-заповідного фонду України;
- попередження та припинення порушень природно-охоронного законодавства.

До складу служби держохорони входять:

- начальник відділу служби держохорони
- старший інспектор
- старші інспектори постів
- інспектори
- керівники природоохоронних ділянок та їх помічники.

Службу держохорони очолює директор Біосферного заповідника.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ТЕРИТОРІЇ БІОСФЕРНОГО ЗАПОВІДНИКА «АСКАНІЯ-НОВА»

Служба держохорони відповідно до покладених на неї завдань:

- ❖ здійснює охорону природних комплексів Біосферного заповідника:
 - заповідного степу
 - державного дендрологічного парку
 - зоологічного парку
 - інших територій, що входять до структури установи згідно Положення «Про Біосферний заповідник «Асканія-Нова»
- ❖ здійснює охорону диких тварин та місць їх перебування в межах території та об'єктів ПЗФ;
- ❖ забезпечує додержання вимог щодо відвідування території та об'єктів ПЗФ;
- ❖ попереджує пошкодження лісових насаджень внаслідок незаконних порубок;
- ❖ здійснює заходи щодо запобігання виникненню, поширенню пожеж, інших надзвичайних ситуацій та їх ліквідації;
- ❖ забезпечує разом з виробничими підрозділами заповідника реалізацію заходів з профілактики та захисту природних комплексів від шкідників і хвороб у межах території та об'єктів ПЗФ;
- ❖ підтримує у належному стані межові та охоронні знаки, інформаційні аншлаги, кварталні та ділянкові стовпи, а також протипожежні споруди.